

Thus, in Ukraine, the state protection of participants in the criminal process takes its countdown from the last decade of the last century. Nevertheless, the important aspects of the institute under study are currently not resolved, and are therefore at a stage of further development. Its effective implementation is hampered by the lack of a clear procedure for ensuring security and contradictions that arise between separate rules of law, and sometimes morals.

In many countries of the world community, the task of state protection of those who promote justice is successfully implemented by special state bodies whose multiplicity of functions is coordinated by a single center. Creation in Ukraine of a single coordination center of state protection of the participants in the criminal process will properly contribute to solving problems related to the institutional and functional fragmentation of law enforcement agencies, departmental differences and unjustified delays in taking appropriate security measures.

International legal acts in their totality represent, on the one hand, the legal basis for the application of pre-trial investigation and court of the rules of international law in order to protect the rights and freedoms of man and citizen, and on the other, proclaim the need to develop and introduce specific legislative provisions for the provision and resolution outlined issues of criminal justice of Ukraine. Taking into account the positive foreign experience, it is expedient to further improve the investigated institute, in particular, by supplementing the provisions of the CPC of Ukraine with a separate chapter «Ensuring the safety of participants in criminal proceedings».

Keywords: criminal process, pre-trial investigation, security measures, participant in criminal proceedings, threats.

УДК 351.741:364.63

К. А. Гусева,
І. А. Горбач-Кудря

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО ЕКОНОМІЧНОГО НАСИЛЬСТВА В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті з нормативно-правничої позиції розглянуто поняття економічного насильства як форми домашнього насильства. Наведені статистичні показники соціологічних досліджень та практики превентивної діяльності підрозділів Національної поліції України дають змогу уточнити та сформулювати відповідні пропозиції для внесення змін до кваліфікації правопорушення, передбаченого ст. 1732 КУпАП в частині, що стосується вчинення домашнього економічного насильства.

Ключові слова: домашнє насильство, економічне насильство, шкода, яка могла бути або заподіяна потерпілому (-ій).

Постановка проблеми. Із набранням чинності Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [1] останній рік у розвитку правничої науки позначився численними дискусіями навколо нового законопроекту та пов'язаних із ним змінами, що внесені до Кодексу України про адміністративні правопорушення [2], Цивільного процесуального кодексу

України [3], Законів України «Про охорону дитинства» [4] та «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [5]. Актуальність обрання теми статті пов'язана не лише із науковими пошуками сьогодення, а й тими соціально-економічними проблемами українського суспільства, що обумовлюють зростання випадків діяння чи бездіяльності, що згідно зі ст. 1732 КУпАП («Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування») можуть бути кваліфіковані як домашнє економічне насильство.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми домашнього насильства, зокрема економічного насильства як однієї з його форм присвячені роботи І. В. Басиста, О. М. Василенко, А. К. Виноградової, Н. І. Гнатюк, Д. Г. Заброди, А. А. Запорожець, Л. В. Жарової, Г. В. Кобеньок, О. В. Полковенко, Т. В. Полковенко, О. М. Черевач, Я. І. Юрків та інших. Науковці одностайні в позиціях щодо потреби уточнення поняття «економічне насильство», що використовується в законодавстві України, та специфіки кваліфікації цього виду правопорушення в адміністративному процесі.

Формування цілей. Метою дослідження є аналіз практики кваліфікації домашнього економічного насильства в діяльності підрозділів превенції Національної поліції України та надання пропозицій щодо нормотворчого корегування за напрямом.

Виходячи з актуальності, теми та мети статті, завдання формулювалися таким чином: проаналізувати сутність поняття «домашнє економічне насильство» як категорію права; систематизувати перелік ознак, за якими здійснюється кваліфікація цього виду правопорушення; здійснити аналіз практики превентивної діяльності підрозділів Національної поліції України за напрямом; на підставі узагальненого практичного досвіду сформувані пропозиції, спрямовані на уточнення нормативної бази в частині кваліфікації домашнього економічного насильства.

Виклад основного матеріалу. У ст.1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» економічне насильство визначено як «форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру». Домашнє насильство – це «діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь» [1]. У ст. 1732 КУпАП домашнє економічне насильство визначено

як «умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), унаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого» [2]. Тобто порівняно з тим, як Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» зосереджений на банальних побутових ситуаціях, що можуть не мати наслідкового негативного результату для особи з переведенням її до статусу потерпілої, адміністративне законодавство залишає поза увагою випадки власне економічного насильства, коли моральна та матеріальна шкода потерпілої особи є невід'ємними. Йдеться про такі приклади, як залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатись. У цьому сенсі доречно розмежовувати поняття фінансового та економічного насильства.

Як зазначає Л. Жарова, у науковій літературі зарубіжних країн економічне насильство (economic violence/ economic abuse) описують як форму насильства, коли один із близьких партнерів контролює доступ іншого партнера до економічних ресурсів, підриває його/її здатність до самостійного доступу до економічних ресурсів і створює фінансову залежність від партнера/партнерки. Фінансове насильство (financial abuse), пов'язане з фінансовими зловживаннями, зокрема незаконним або несанкціонованим використанням майна, грошей, пенсійного забезпечення людини або інших цінностей (серед іншого, зміна волі людини щодо визначення спадкоємця). Фінансове насильство – частина насильства за віком (elder abuse) і домашнього насильства (domestic violence). Економічне насильство – ширше поняття ніж фінансове насильство, воно охоплює також контроль за поточними або майбутніми доходами і можливостями, зокрема через обмеження доступу до роботи та / або освіти [6].

Отже, кваліфікація економічного насильства як форми домашнього насильства в ст. 1732 КУпАП зосереджена навколо фінансових зловживань, а саме: позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право. Тобто йдеться здебільшого про фінансове насильство, яке не визначене в Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» як окреме термінологічне поняття. Водночас вичерпний перелік ознак кваліфікації домашнього економічного насильства наведений у законодавчому акті, тому доречно зі ст. 1732 КУпАП прибрати наведені в дужках випадки кваліфікації економічного насильства, оскільки останні не є вичерпними й лише вносять суперечності до превентивної діяльності практичних підрозділів Національної поліції.

Домашнє економічне насильство може набирати різних форм і стосуватися будь-кого – чоловіків, жінок, дітей. В одностатевих парах теж є насильство щодо партнерів і дітей. За статистикою, [7] що ведеться в

підрозділах Національної поліції України, у 83 % жертвами домашнього економічного насильства стають саме жінки [8], тож далі систематизацію переліку ознак кваліфікації правопорушення проведемо на прикладах економічного насильства чоловіків стосовно жінок.

Результати дослідження Українського інституту соціальних досліджень імені Олександра Яременка «Попередження насильства над жінками, які перебувають у складних життєвих обставинах: стан розвитку та забезпечення діяльності» (на прикладі м. Києва) у межах проекту «Свобода від насильства: розширення прав та можливостей дівчат і жінок у складних життєвих обставинах», що реалізовувався в листопаді 2011 року – жовтні 2014 року, засвідчили, що майже половина жінок (48%) стикалася з тим, що їх виганяли з дому протягом останніх 12 місяців. Наступними за частотою йдуть вимоги звітувати за кожну витрачену дрібницю і пошкодження речей (по 32%), 20% жінкам партнери відмовляли у грошах на господарчі витрати, хоча мали їх на власні покупки. Іншими видами економічного насильства, про які ставилися запитання, були присвоєння грошей або майна, перешкоджання роботі й кар'єрі, позбавлення можливостей задовольняти базові потреби [9, с. 12].

За результатами опитування економічне насильство в кожній своїй формі трапляється в більшості випадків частіше, ніж тричі на рік. Окремо виділяються: примус звітувати про витрати, відмова давати гроші й позбавлення можливостей задовольняти базові потреби. Результати опитування свідчать про те, що прояви економічного насильства (якщо вони трапляються) майже завжди є регулярними.

Загалом від економічного насильства постраждали 68% респонденток, до того ж 34% – з трьома або більшою кількістю форм одночасно. Тобто з економічним насильством респондентки стикаються значно частіше, ніж із фізичним або сексуальним насильством, і за своєю суттю воно наближається до психологічного.

Здебільшого насильство вчиняє партнер жінки, хоча діапазон осіб, які вчиняли економічне насильство, досить широкий. Найпоширенішими є ситуації, коли жінку виганяли з житла. Судячи з усього, такі ситуації відбувалися внаслідок чвар або конфліктів через житлову площу як родинного характеру (партнер, батьки, брат, інші члени родини) «Чоловік помер і діти від першого шлюбу вигнали з квартири», так і під час проживання жінки в друзів або знайомих. Привертають увагу матері, які виганяли доньку з дому; змушують звітувати про витрати; забороняють працювати або навчатись.

У випадках, коли жінки були змушені звітувати про кожну витрачену копійку або хтось навмисно знищував чи пошкоджував їхні речі або майно, вони нікуди не зверталися за допомогою, оскільки, як зазначають, не вірили, що їм допоможуть вийти з їхньої скрутної ситуації. Зафіксовано поодинокі випадки звернення до підрозділів Національної поліції у разі, якщо хтось присвоював чи відбирав гроші, речі, майно, що належать жінці, або коли жінку виганяли з квартири/будинку. До психологічних служб зверталися у таких випадках: якщо жінка позбавлялася можливості задовольнити свої

базові потреби (у їжі, одязі тощо); заборони або обмеження можливості працювати, навчатися чи будувати кар'єру; а також, якщо партнер відмовлявся давати гроші на господарчі витрати, навіть якщо він мав досить грошей на інші речі.

Отже, кваліфікація домашнього економічного насильства пов'язана з використанням особою-кривдником економічного статусу, що ґрунтується на уявленнях про ролі жінки і чоловіка в родині, які пов'язані з оплачуваною і неоплачуваною роботами та формуються на основі стереотипів, перебирання на себе функції «годувальника» й обмеження можливостей жертви самореалізуватись, контролем усієї фінансової інформації та обмежуванням доступу до неї, контролем за грошми жертви або витратами і майном, перешкоджанням придбанню економічних активів, перешкоджанням використанню жертвою власних ресурсів, усунення від економічної участі в житті родини, провокування економічних витрат, відмові виплачувати аліменти на утримання дитини, у приховуванні реальної заробітної плати при офіційному зверненні жінки на стягнення аліментів. Водночас названі випадки кваліфікації домашнього економічного насильства здебільшого пов'язані з порушеннями закріплених в Україні конституційних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина й ґрунтуються на фактичному завданні моральної та матеріальної шкоди потерпілому (потерпілій).

Кваліфікація правопорушення за статтею 1732 КУпАП передбачає обов'язкову наявність причинно-наслідкового зв'язку від дії або бездіяльності наслідку та можливою або заподіяною шкодою фізичному або психічному здоров'ю потерпілого (-ої). Попри дискусії, які точаться навколо критеріїв визначення моральної шкоди, у межах Кодексу України про адміністративні правопорушення доволі суперечливими виглядають самі поняття шкоди фізичного та психічного здоров'ю. Статтею 40 КУпАП в адміністративному праві передбачено відшкодування лише майнової шкоди, якщо її сума не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Усе інше – вирішується в цивільному судочинстві.

Усяке правопорушення є шкідливим, оскільки об'єктом посягання виступають суспільні відносини. Воно завдає шкоди, уносячи дезорганізацію в суспільні відносини, порушуючи їх нормальне здійснення, створюючи перешкоди для реалізації прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб. У цьому розумінні шкода є соціальною категорією. Шкода, яка завдається адміністративним правопорушенням, у соціально-правовому аспекті полягає в сукупності негативних наслідків, що є порушенням правопорядку, дезорганізацією суспільних відносин, а також водночас (хоча й не завжди) зменшення, знищення будь-якого блага, цінності та суб'єктивного права [10].

Відшкодування шкоди, заподіяної адміністративним правопорушенням, може здійснюватися в таких формах: 1) накладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду (ст. 40 КУпАП); 2) повернення майна володільцеві (ст. 265 КУпАП); 3) добровільне відшкодування збитків або усунення

заподіяної шкоди (п. 2 ч. 1 ст. 34 КУпАП); 4) у порядку цивільного судочинства (ч. 3 ст. 40 КУпАП).

Відшкодування майнової шкоди в порядку цивільного судочинства вирішується за правилами ст. 22 Цивільного кодексу України, відповідно до яких особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування. До того ж збитками є: 1) втрати, яких особа зазнала через знищення або пошкодження речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); 2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода). Збитки відшкодовуються у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі. Якщо особа, яка порушила право, одержала у зв'язку з цим доходи, то розмір упущеної вигоди, що має відшкодуватися особі, право якої порушено, не може бути меншим від доходів, одержаних особою, яка порушила право. На вимогу особи, якій завдано шкоду, та відповідно до обставин справи майнова шкода може бути відшкодована і в інший спосіб, зокрема шкода, завдана майну, може відшкодуватися в натурі (передання речі того самого виду та тієї самої якості, полагодження пошкодженої речі тощо).

Отже, домашнє економічне насильство завжди пов'язане з майновою (матеріальною) шкодою, яка залежно від розміру може бути відшкодована в адміністративному або цивільному процесі. Відшкодування моральної шкоди не передбачене Кодексом України про адміністративні правопорушення. Водночас наявність моральної шкоди перебуває в залежності від розміру матеріальної шкоди, сума якої для відшкодування в адміністративному судочинстві не має перевищувати двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Висновки. Домашнє економічне насильство – ширше поняття, ніж фінансове насильство; воно охоплює також контроль за поточними або майбутніми доходами й можливостями, зокрема через обмеження доступу до роботи та/або освіти.

Наведені статистичні дані соціологічних досліджень і практики превентивної діяльності підрозділів Національної поліції свідчать про те, що кваліфікація домашнього економічного насильства пов'язана з використанням особою-кривдником економічного статусу, що ґрунтується на уявленнях про ролі жінки і чоловіка в родині, які пов'язані з оплачуваною і неоплачуваною роботами та формуються на основі стереотипів, перебирання на себе функції «годувальника» та обмеження можливостей жертви самореалізуватися, контролем усієї фінансової інформації та обмежуванням доступу до неї, контролем за грошми жертви або витратами і майном, перешкоджанням придбанню економічних активів, перешкоджанням використанню жертвою власних ресурсів, усунення від економічної участі в житті родини, провокування економічних витрат, відмові виплачувати аліменти на утримання дитини, у приховуванні реальної заробітної плати при офіційному зверненні жінки на стягнення аліментів.

Домашнє економічне насильство завжди пов'язане з майновою (матеріальною) шкодою, яка залежно від розміру, може бути відшкодована в адміністративному або цивільному процесі.

З огляду на вище викладене пропонується внести зміни до статті 1732 КупАП в частині, що стосується домашнього економічного насильства в такий спосіб: «вчинення домашнього насильства,» ... «тобто умисне вчинення будь-яких дій (дій або бездіяльності)» ... «економічного характеру, унаслідок чого могла бути чи була завдана моральна або / та матеріальна шкода потерпілому».

Матеріальна шкода, що не перевищує або могла не перевищувати двох неоподаткованих мінімумів доходів громадян, не може розглядатись як така, що супроводжується ще й моральною шкодою.

Використані джерела:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 18.12.2018).

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 18.12.2018).

3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 18.12.2018).

4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.01.2001 № 2402-14. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення: 18.12.2018).

5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата звернення: 18.12.2018).

6. Жарова Л. У деталях: економічна дискримінація та економічне насильство. Гендер в деталях. Ресурс гендерного знання. 24.11. 2018. URL:<https://genderindetail.org.ua/season-topic/genderne-nasilstvo/v-detalyah-ekonomichna-diskriminatsiya-134064.html> (дата звернення: 28.11.2018).

7. Упродовж п'яти місяців 2018 року до адміністративної відповідальності за насилля у сім'ї притягнуто 33 тис. осіб – поліція. «Гордон». Клуб читачів. 25.06.2018. URL:<https://gordonua.com/ukr/news/localnews/-protjagom-p-jatimisjatsiv-2018-roku-do-administrativnoji-vidpovidalnosti-pritjagnuto-33-tis-osib-zanasilstvo-v-sim-ji-politsija-252644.html> (дата звернення: 04.12.2018).

8. У 83% випадків насилля в сім'ї жертвами є жінки – МВС. UNN Українські Національні Новини. Інформаційне агентство. 07.11.2017. URL : <https://www.unn.com.ua/uk/news/1697225-u-83-vipadkiv-nasillya-v-simy-zhertvami-ye-zhinki-mzs> (дата звернення: 04.12.2018).

9. Короткий звіт за результатами дослідження «попередження насильства над жінками, які перебувають у складних життєвих обставинах: стан розвитку та забезпечення діяльності» (на прикладі м. Києва) / [Балакірева О. М., Бондар Т. В., Бондаровська В. М., Пилипас Ю. В.; Гудь С. В. та ін.] Київ: МБФ «Українська фундація громадського здоров'я». 24 с. URL: <http://www.healthright.org.ua/wp-content/uploads/2014/10/analit-report-on-VAW-context-in-Ukraine-01-11-2012-short-version.doc> (дата звернення: 29.10.2018).

10. Стаття 40. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду. Коментар до Кодексу України про адміністративні правопорушення. Юрисконсульт. Народний правовий портал. URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/kuar/8022-40.html> (дата звернення: 28.11.2018)..

Стаття надійшла до редколегії 18.12.2018

Гусева К. А., Горбач-Кудря И. А. Особенности квалификации домашнего экономического насилия в практической деятельности подразделений превенции Национальной полиции Украины

В статье с нормативно-правовой позиции рассматривается термин «экономическое насилие» как формы домашнего насилия, который охватывает собой и такое явление, как финансовое насилие. Демонстрируемые статистические показатели социологических исследований и практики превентивной деятельности подразделений Национальной полиции позволяют уточнить и сформулировать соответствующие предложения о внесении изменений в квалификацию правонарушения, предусмотренного ст. 1732 Кодекса Украины об административных правонарушениях в части, касающейся совершения домашнего экономического насилия.

Ключевые слова: домашнее насилие, экономическое насилие, вред, который мог быть нанесен или причинен потерпевшему (-ей).

Husieva K., Gorbach-Kudria I. Peculiarities of the Qualification of Home Violence in the Preventive Practice of the Subdivisions of National Police of Ukraine

The article on normative-legal position considers the concept of economic violence (including financial violence) as a form of domestic violence. The qualification of economic violence as a form of domestic violence in article 1732 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses focuses on financial abuse, namely, the deprivation of housing, food, clothing, other property or funds to which the victim has a statutory right. Economic violence is a broader concept than financial violence, and it also covers the monitoring of current or future earnings and opportunities, in particular through limiting access to work and / or education. The statistics of sociological research and practice of preventive activity of the units of the National Police are presented. The qualification of domestic economic violence is related to the use of the offender's economic status, based on representations about the role of women and men in the family, which are connected with paid and unpaid work and are formed on the basis of stereotypes, taking over the functions of "breadwinner" and limiting the possibilities of self-realization of the victim, controlling all financial information and limiting access to it, controlling the victim's money or expenses and property, preventing the acquisition of economic assets, preventing the victim from using their own resources, removing from economic participation in the family, provoking economic costs, refusing to pay alimony for the maintenance of a child, in concealing the real wage in the official appeal of a woman for the payment of alimony.

Homemade economic violence is always associated with material (material) damage, which, depending on the size, can be compensated for in an administrative or civil process. At the same time, the existence of moral hazard is dependent on the size of pecuniary damage, the amount of which for compensation in administrative proceedings should not exceed two non-taxable minimum incomes of citizens.

The author proposes to amend article 1732 of the Code of Administrative Offenses in the part concerning domestic economic violence.

Material damage, which does not exceed or could not exceed two non-taxable minimum incomes of citizens, cannot be considered as such, which is accompanied by moral damage.

Keywords: domestic violence, economic violence, damage that could or was caused to the victim (s).

УДК 343.241

О. О. Дудоров,
Є. О. Письменський

ПРОБЛЕМА ЗАРАХУВАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО УВ'ЯЗНЕННЯ В СТРОК ПОКАРАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Статтю присвячено проблемі зарахування попереднього ув'язнення в строк покарання. Розкрито правову природу такого зарахування. За допомогою аналізу відповідних рішень Верховного Суду з'ясовано питання про дію в часі змінюваної у 2015 і 2017 роках частини 5 статті 72 Кримінального кодексу України.

Ключові слова: зарахування попереднього ув'язнення, закон про кримінальну відповідальність, дія закону в часі, кримінально-правові наслідки, Верховний Суд.

Постановка проблеми. Як реалізація кримінальної відповідальності призначення покарання завершує судовий розгляд, є його своєрідною кульмінацією та одним із найбільш складних і відповідальних етапів правозастосування. Помилки, що трапляються при призначенні покарання, не лише ускладнюють або унеможливають досягнення мети покарання (ч. 2 ст. 50 Кримінального кодексу України; далі – КК), а й підривають авторитет правосуддя й держави загалом, порушують права та свободи людини, послаблюють боротьбу зі злочинністю тощо. Одним із важливих питань, вирішуваних судом при призначенні покарання, виступає зарахування попереднього ув'язнення в строк покарання, урегульоване ст. 72 КК, яка протягом декількох останніх років зазнала резонансних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ухвалений 26 листопада 2015 року Закон «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо удосконалення порядку зарахування судом строку попереднього ув'язнення в строк покарання» (далі – Закон від 26 листопада 2015 року або «Закон Савченко») вніс зміни до ч. 5 ст. 72 КК, зобов'язуючи суд у разі засудження особи до позбавлення волі зараховувати строк попереднього ув'язнення в строк покарання за правилом «один день попереднього ув'язнення дорівнює двом дням позбавлення волі». Докладний аналіз положень «Закону Савченко» здійснили, зокрема, такі дослідники, як К. П. Задоя [1], О. З. Гладун [2], А. О. Галай [3], Т. І. Слущька [4]. Однак 21 червня 2017 року набрав чинності Закон від 18 травня 2017 року «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення» (далі – Закон від